

İlkokul Ders Kitaplarının Teknolojiye Yer Verme Durumlarının İncelenmesi ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi

The Examination of Technology Integration in Elementary School Textbooks and Its Evaluation Based on Teachers' Opinions

Sayfa | 2876

Zehra YAŞAR SAĞLIK , Dr. Öğr. Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, zehra.y saglik@hku.edu.tr

Gizem TABARU ÖRNEK , Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, gizemtabaru@kmu.edu.tr

Geliş tarihi - Received: 7 Ağustos 2024
Kabul tarihi - Accepted: 20 Kasım 2024
Yayın tarihi - Published: 28 Aralık 2024

Öz. Bu araştırmanın amacı, ilkökul Türkçe, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarının teknolojiye yer verme durumlarının incelenmesi ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri kaynağı olarak Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından ders kitabı olarak kabul edilen ilkökul Türkçe (1-4. Sınıf), Hayat Bilgisi (1-3. Sınıf) ve Sosyal Bilgiler (4. Sınıf) ders kitapları kullanılmıştır. Ayrıca araştırmada elde edilen verileri bütünleme ve geliştirme amacıyla programın uygulayıcısı olan 11 sınıf öğretmeniyle görüşme yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada, öğretim programında yer alan "dijital yeterlik" kavramına dayandırılarak kavramsal bir çerçeve oluşturulmuş ve veriler bu bağlamda içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında Türkçe ders kitabına göre daha fazla teknolojik içeriğin yer aldığı, teknolojik içeriğe en çok dördüncü sınıf seviyesinde en az ise birinci sınıf seviyesinde yer verildiği, ayrıca Türkçe, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında teknolojinin kullanım amacının en sık görselleştirme olduğu görülmüştür. Sınıf öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda ise, sınıf öğretmenlerinin tamamının derslerinde çeşitli teknolojik uygulamaları/içerikleri kullandığı ancak ders kitaplarının teknolojiyi destekleme noktasında yetersiz olduğunu belirttikleri görülmüştür. Araştırmadan elde edilen sonuçlardan yola çıkarak ders kitaplarının teknolojiye yer verme açısından belli dönemlerde gözden geçirilerek gerekli düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe ders kitabı, Hayat Bilgisi ders kitabı, Sosyal Bilgiler ders kitabı, teknoloji.*

Abstract. The aim of this study is to examine the inclusion of technology in Turkish, Life Sciences, and Social Studies textbooks at the elementary level and to evaluate it based on teachers' opinions. Qualitative research method was used in the study. Primary school Turkish (1st-4th grade), Life Sciences (1st-3rd grade) and Social Studies (4th grade) textbooks, which are accepted as textbooks by the Board of Education of the Ministry of National Education, were used as data sources in the study. In addition, 11 classroom teachers who are the implementers of the programme were interviewed in order to complement and develop the data obtained in the study. A semi-structured interview form was used by the researchers as a data collection tool. In the research, a conceptual framework was created based on the concept of "digital competence" in the curriculum and the data were analysed using the content analysis technique in this context. According to the findings obtained as a result of the research, it was seen that there was more technological content in Life Sciences and Social Studies textbooks than in Turkish textbooks, technological content was mostly used at the fourth grade level and least at the first grade level, and the most common purpose of using technology in Turkish, Life Sciences and Social Studies textbooks was visualisation. As a result of the interviews with the classroom teachers, it was seen that all of the classroom teachers used various technological applications/content in their lessons, but they stated that the textbooks were insufficient to support technology. Based on the results obtained from the research, it is recommended that textbooks should be reviewed periodically in terms of technological suitability and necessary arrangements should be made.

Keywords: *Turkish textbooks, Life Sciences textbooks, Social Studies textbooks, technology.*

Extended Abstract

Introduction. Textbooks are one of the most basic materials of education. Textbooks, which are defined as materials that provide students with information about the subjects they study, contain certain clues, and direct them to research in order to gain the necessary skills, attitudes and behaviours for a certain purpose (Mazlum & Mazlum, 2016), provide important guidance in shaping learning environments and determining the route of learning (Mersin & Karabörk, 2021). Textbooks, which are prepared by the Ministry of National Education in accordance with the age and knowledge level of each student within the framework of the curriculum, are printed educational materials that play an important role in the process of transferring knowledge (Bayrakçı, 2005). They make important contributions to the education process in terms of reinforcing the subject covered, presenting the information in a certain order, arranging it in accordance with the curriculum, and acting as a bridge between teacher and student (MEB, 2021). Textbooks have become multi-learning materials that provide different applications with external visuals and content today by preserving their features such as having pages containing text and visuals between the front and back pages, providing interaction between teacher, student and content (Kurt & Demir, 2019). Although in the past, students were dependent on textbooks and teachers to access information, it can be said that technology is the primary source of access to information as they exist in a digital age with access to a wide range of technologies that provide various interactive resources for information and communication (Knight, 2015). For this reason, it has become a necessity rather than a need for children who open their eyes to the digital world and have to live intertwined with technology to understand, use and manage technology correctly (Ekmen & Bakar, 2019).

Today, technology has become an almost indispensable element for our daily life and learning. Although technological developments affect all areas, education is one of the most affected areas. One of the aims of education is to raise individuals who are compatible with the change required by the information age. Based on the fact that technology is used in all areas of life and education is necessary for every field, it can be said that both are indispensable elements of individual and community life and that they affect each other (Yeşiltaş & Kaymakçı, 2014). Technology-supported online applications such as digital story, animation, presentation, social media, virtual classroom, cartoon, blog, measurement and evaluation offer rich environments for both educators and students in the education and training process. Birhan and Doğru (2022) stated that the use of computers, simulations, animations, digital images, videos and the internet helps to achieve educational goals while improving the development processes of students. Burnett (2017) stated that digital resources enable children to access texts as well as produce and create new texts, interact with others through a series of communicative practices, and explore virtual worlds. Especially in recent years, many studies have been conducted by educators on how technological content affects learning and teaching environments. Studies conducted in different disciplinary fields have shown that the use of applications with technological content has positive effects on many areas such as academic achievement, motivation, attitude, etc. (Akdoğan, 2020; Baki, 2015; Batıbay, 2019; Baysal, 2020; Bilaloğlu, 2019; Ciğerci, 2015; Çevikbaş, 2019; Çınar, 2017; Çokyaman, 2019; Eren, 2015; Eroğlu, 2020; Esen, 2019; Gezer, 2020; Göker & İnce, 2019; Kaman, 2020; Kanal, 2020; Karadağ, 2018; Kaya, 2014; Keskin, 2021; Özek-Günyel, 2018; Soylu, 2020; Tetik, 2020). However, Nushi and Momeni (2020) stated

Yaşar Sağlık, Z. ve Tabaru Örnek, G. (2024). İlkokul Türkçe, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler ders kitaplarının teknolojik uygunluk açısından incelenmesi ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(3), 2876-2904.*

DOI: 10.51460/baebd.1529599

that although there is a large literature on the application of various educational technologies in lessons, there are almost no studies on the inclusion of such technologies in textbooks.

In both primary and secondary schools, the most time in terms of weekly course hours is allocated to Turkish lessons, which aim to teach the mother tongue fully and accurately. Considering the place of Turkish course in the basic education period and the time allocated to this course, it can be said that the contents of Turkish textbooks should be prepared in accordance with the requirements of the age. Similarly, the textbooks of the Life Sciences and Social Studies courses, which deal with daily life practices and basic citizenship knowledge, should also be prepared using content suitable for today's conditions. In this context, rather than science and technology and mathematics courses in which technology is used intensively and STEM-based applications are included, this study aims to examine Turkish, Life Sciences and Social Studies textbooks in terms of technological suitability. When the literature on the subject is examined, there are studies in which Turkish (Kana & Kiler, 2021; Kurt & Demir, 2019; Okur, 2012; Şimşek, 2022) and Life Science/Social Studies (Yaman, 2019; Yüksel & Taneri, 2020) textbooks and curricula related to these courses (Yeşiltaş & Kaymakçı, 2014) are examined in terms of technological suitability or digital competence. However, when these studies were examined, it was understood that textbooks were examined only at the level of a course, a class or a level, and textbooks were examined using different variables. Contrary to these studies, in this study, it is aimed to evaluate textbooks from a broader perspective according to teachers' opinions.

Method. The research was conducted in qualitative research design. Document analysis, one of the qualitative research methods, was used to analyse the textbooks, which are the main data source of the study. Document analysis is a process in which printed or electronic materials about the phenomenon or phenomena determined in line with the purpose of the research are analysed and evaluated. This process, as in other qualitative research methods, requires examining and interpreting the data in order to make sense of the data, create understanding and develop empirical knowledge (Corbin & Strauss, 2008; Yıldırım & Şimşek, 2016). Document analysis is used to diversify the data together with other qualitative data collection methods such as observation and interview (Yıldırım & Şimşek, 2016). The use of more than one source in qualitative research will increase the validity and reliability of the research, verify the data obtained using different methods and reduce the bias effect that may arise from a single data source (Corbetta, 2003; Patton, 1990). In this context, in order to reveal the situation analysed in the research, in addition to document analysis, interviews were conducted with teachers who were the implementers of the documents examined. Turkish (1st-4th grade), Life Sciences (1st-3rd grade) and Social Studies (4th grade) textbooks, which are accepted as textbooks by the Ministry of National Education, Board of Education and Instruction, were used as data sources in the study. The textbooks were obtained electronically from www.eba.gov.tr. In addition, in order to integrate and develop the data obtained in the research, the opinions of the classroom teachers who are the implementers of the programme were obtained. As a data collection tool, a semi-structured interview form was prepared by the researchers and applied to 11 classroom teachers. While conducting document analysis, different researchers suggest the way of analysing by following different processes. At this point, Forster (1995), Altheide (1996), Strauss & Corbin (1998), Corbin & Strauss (2008) classified document analysis processes in different steps (Kıral, 2020). In this study, the

document analysis classification created by Altheide (1996) was used. Both textbooks and teacher interviews were uploaded to MAXQDA 2020 and analysed.

Results. In the research, when the inclusion of technological content in Turkish textbooks was evaluated, it was concluded that printed technological tools were mostly included, while technological tools used in imaging technology were almost never included. On the other hand, while Turkish, Life Science and Social Studies textbooks do not include enough technological content and technology-orientated content, it was revealed in the interviews that classroom teachers actively use technological content in their lessons. Again, according to the results of the research, when the inclusion of technological content in Turkish, Life Science and Social Studies textbooks was evaluated according to the grade level, it was concluded that it was mostly included in the fourth grade textbooks and least in the first grade level.

Discussion and Conclusion. In the report on the evaluation of textbooks prepared by the Ministry of National Education, data supporting this result were found. Accordingly, teachers working at the secondary school level stated that they found the existing textbooks more adequate than teachers working at the primary school level (MoNE, 2021). This can be explained by the fact that in the first grade of primary school, the Turkish lesson includes the process of teaching reading and writing, the Life Studies lesson includes the process of getting to know and adapting to school, and technological elements can be included more as the grade level increases. In addition, when we compared Turkish, Life Sciences and Social Studies textbooks in terms of technological suitability, it was seen that Life Sciences and Social Studies textbooks included more technological content. In the study conducted by Kurt and Demir (2019), it was concluded that the 6th grade Turkish textbook was quite deficient in terms of technology use. When the purpose of the technological content used in Turkish, Life Sciences and Social Studies textbooks was evaluated, it was seen that it was mostly used for visualisation, introducing technology, and directing to technology. Accordingly, it is supported by the research results that the use of visuals in textbooks facilitates learning (Eğedemir, 2017) and that the subjects in the social studies textbook are insufficient to be supported by visuals (Avcı & Memişoğlu, 2016; İneç & Akpınar, 2017). Another finding of the study was that the concepts associated with technology in Turkish, Life Sciences and Social Studies textbooks were not sufficient. In Turkish textbooks, scientists who will encourage students to technology and science are included in all grade levels, while the categories of institutions, journals and links are limited to the fourth grade level. While the fourth grade Social Studies textbooks frequently include scientists and links, the inclusion of technology-related content in the first, second and third grade Life Science textbooks was not sufficient. When we evaluate this result of the study, it was concluded that the current textbooks lack technological content. Today, when the use of technology in educational environments is not a choice but a necessity, it is aimed to educate individuals with the best technological equipment. In this age where science, technology, artificial intelligence and information are at the forefront, it is extremely important that textbooks, which are accepted as the most basic material of teaching, are not deprived of these contents.

Giriş

Ders kitapları eğitimin temel materyallerindedir. Öğrencilere üzerinde çalıştıkları konulara ilişkin bilgi sunan, belli ipuçları barındıran, onları belli bir amaç doğrultusunda gerekli beceri, tutum ve davranışları kazanmak üzere araştırmaya yönlendiren materyaller olarak tanımlanan ders kitapları (Mazlum ve Mazlum, 2016) öğrenme ortamlarının şekillendirilmesinde ve öğrenmenin rotasının belirlenmesinde önemli bir rehberlik sağlamaktadır (Mersin ve Karabörk, 2021). Millî Eğitim Bakanlığı tarafından öğretim programı çerçevesinde her öğrencinin yaşına ve bilgi seviyesine uygun olarak hazırlanan ders kitapları, bilginin aktarımı sürecinde önemli bir rol oynayan basılı eğitim materyalleridir (Bayrakçı, 2005). Ders kitapları, işlenen konunun pekiştirilmesi, bilgilerin belirli bir sıra hâlinde sunulması, öğretim programına uygun düzenlenmesiyle, öğretmen öğrenci arasında köprü vazifesi görmesi açısından eğitim öğretim sürecine önemli katkılar sağlamaktadır (MEB, 2021). Ders kitapları, ön ve arka sayfalar arasında metin ve görselleri içeren sayfaların bulunması, öğretmen, öğrenci ve içerik arasındaki etkileşimi sağlaması gibi özelliklerini koruyarak günümüzde dış görseller ve içeriklerle farklı uygulamalar sağlayan çoklu öğrenme materyalleri hâline gelmiştir (Kurt ve Demir, 2019). Geçmişte öğrencilerin bilgiye erişimi ders kitapları ve öğretmenlerle sınırlıyken, günümüzde etkileşimli kaynaklar sunan geniş bir teknoloji yelpazesi sayesinde dijital çağda bilgiye erişimde temel unsur teknoloji haline gelmiştir (Knight, 2015). Bu nedenle, dijital dünyaya doğan ve teknoloji ile iç içe yaşayan çocuklar için, teknolojiyi doğru anlamak, kullanmak ve yönetmek bir ihtiyaçtan ziyade bir zorunluluk haline gelmiştir (Ekmen ve Bakar, 2019).

Günümüzde teknoloji, günlük yaşamımızın ve öğrenmenin vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir. Teknolojik gelişmeler, tüm alanları etkilemekle birlikte, en çok eğitimi etkilemektedir. Eğitimin amaçlarından biri de bilgi çağının gerektirdiği değişime uyum sağlayabilen bireyler yetiştirmektir. Teknolojinin hayatın her alanında kullanıldığı ve eğitimin her alan için gerekli olduğu gerçeğinden hareketle, her ikisinin de birey ve toplum hayatının vazgeçilmez unsurları olduğu ve birbirlerini etkiledikleri söylenebilir (Yeşiltaş ve Kaymakçı, 2014).

Diğer taraftan, teknoloji destekli dijital hikâye, animasyon, sunum, sosyal medya, sanal sınıf, karikatür, blog, ölçme ve değerlendirme gibi çevrimiçi uygulamalar, eğitim-öğretim sürecinde hem eğitimciler hem de öğrencilere zengin ortamlar sunmaktadır. Birhan ve Doğru (2022), bilgisayar, simülasyon, animasyon, dijital görüntü, video ve internet kullanımının, eğitim hedeflerine ulaşmaya yardımcı olurken öğrencilerin gelişim süreçlerini de iyileştirdiğini belirtmiştir. Burnett (2017) ise dijital kaynakların, çocukların metinlere erişmesinin yanı sıra yeni metinler üretmesini, bir dizi iletişimsel uygulama yoluyla başkalarıyla etkileşime girmesini ve sanal dünyaları keşfetmesini sağladığını ifade etmiştir. Özellikle son yıllarda eğitimciler tarafından yapılan çok sayıda araştırma, teknolojik içeriklerin öğrenme ve öğretme ortamlarına etkilerini incelemiş ve bu araştırmalar, farklı disiplinlerdeki teknolojik uygulamaların akademik başarı, motivasyon, tutum gibi alanlarda olumlu etkiler yarattığını göstermiştir (Akdoğan, 2020; Baki, 2015; Batıbay, 2019; Baysal, 2020; Bilaloğlu, 2019; Cigerci, 2015; Çevikbaş, 2019; Çınar, 2017; Çokyaman, 2019; Eren, 2015; Eroğlu, 2020; Esen, 2019; Gezer, 2020; Göker ve İnce, 2019; Kaman, 2020; Kanal, 2020; Karadağ, 2018; Kaya, 2014; Keskin, 2021; Özek-Günyel, 2018; Soylu, 2020; Tetik, 2020). Ancak Nushi ve Momeni (2020) derslerde çeşitli eğitim teknolojilerinin

Yaşar Sağlık, Z. ve Tabaru Örnek, G. (2024). İlkokul Türkçe, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler ders kitaplarının teknolojik uygunluk açısından incelenmesi ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(3), 2876-2904.*

DOI: 10.51460/baebd.1529599

uygulanması üzerine geniş bir literatür olmasına rağmen, bu tür teknolojilerin ders kitaplarına dâhil edilmesi üzerine neredeyse hiç çalışma olmadığını ifade etmiştir. Konuya ilişkin olarak Knight (2015) bir kaynak olarak ders kitaplarının çevrim içi öğrenme alanlarında, disiplinle ilgili kavram ve bilgilerin tanıtılması, öğrencileri motive etmesi ve öğrenme topluluğunun diğer üyeleriyle ağ oluşturmaya ve iş birliğini teşvik etmesi gerektiğini belirtmiştir. Teknolojik gelişmelere uyumlu ders kitaplarının kullanımına ilişkin olarak Güney Kore geleneksel ders kitaplarını interaktif dijital ders kitaplarıyla değiştirme girişiminde bulunmuş ve ders kitapları, yardımcı kitaplar, çalışma kitapları, sözlükler vb. ders materyallerini video klipler, animasyonlar, sanal gerçeklik gibi dijital ortamlarla bütünleştirmiştir (Severin ve Capota, 2011). Dijital ders kitapları mevcut ders kitaplarına göre öğrencilerin ağır ders kitaplarını taşımak durumunda kalmadığı, kâğıt israfının önlendiği, kolaylıkla güncelleme ve yedeklemelerin yapılabildiği, yeni içeriklere erişimin kolaylaştığı, ders içeriklerinin öğrenci düzeyine göre ayarlandığı, video, animasyon, oyun, sanal gerçeklik vb. dijital etkinliklerin yer aldığı etkileşimli kitaplardır. Eğitim sistemleri açısından en güçlü ülkelerden biri olan Güney Kore bu başarısını PISA gibi uluslararası sınavlarda da kanıtlamıştır (OECD, 2023). Bermeo'ya (2014) göre, Güney Kore'nin başarılı eğitim sistemi dört temel ilkeye dayanmaktadır; eğitimi uzun vadeli kalkınma stratejisinin merkezine yerleştirmek, doğru kişileri öğretmen olarak yetiştirmek, bu bireyleri etkili öğretmenler haline getirmek ve eğitimde bilgi ve iletişim teknolojilerine öncelik vermek. Güney Kore'nin eğitim sistemlerinin bu denli başarılı olmasının tesadüf olmadığı, teknolojinin etkin ve verimli kullanımının bu başarıda rol oynadığı söylenebilir.

Hem ilkökulda hem de ortaokulda haftalık ders saatleri bakımından en fazla zaman dilimi ana dilinin tam ve doğru bir şekilde öğretilmesini amaçlayan Türkçe derslerine ayrılmaktadır. Türkçe dersinin temel eğitim dönemindeki yeri ve bu derse ayrılan zaman dilimi dikkate alındığında Türkçe ders kitaplarında yer alan içeriklerin çağın gereklerine uygun şekilde hazırlanması gerektiği söylenebilir. Benzer şekilde günlük hayat pratikleri ve temel vatandaşlık bilgisinin ele alındığı Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerine ait ders kitaplarının da günümüz koşullarına uygun içerikler kullanılarak hazırlanması gerekmektedir. Bu bağlamda teknolojinin yoğun olarak kullanıldığı ve STEM temelli uygulamalara yer verilen fen ve teknoloji ve matematik derslerinden ziyade bu araştırmada Türkçe, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarının teknolojiye yer verme açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Konuya ilişkin olarak literatür incelendiğinde Türkçe (Kana ve Kiler, 2021; Kurt ve Demir, 2019; Okur, 2012; Şimşek, 2022) ve Hayat Bilgisi/Sosyal Bilgiler (Yaman, 2019; Yüksel ve Taneri, 2020) ders kitaplarının ve bu derslere ilişkin öğretim programlarının (Yeşiltaş ve Kaymakçı, 2014) teknolojik uygunluk ya da dijital yetkinlik açısından ele alındığı çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, Yaman (2020) tarafından yapılan bir çalışmada, 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabındaki "Gerçekleşen Düşler" ünitesinde teknoloji kullanımında eksiklikler olduğu belirtilmiştir. Çalışmada, metin ve görsellerin büyük ölçüde teknolojiyi içerdiği ancak içeriklerin teknolojik araçların kullanımına yönelik yeterli bilgi sunmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca, Yüksel ve Taneri (2020) tarafından yapılan çalışmada, hayat bilgisi ders kitaplarının anahtar yetkinlikler açısından incelenmesinde, tüm sınıf düzeylerinde dijital yetkinliklere düşük oranda yer verildiği tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde ders kitaplarının yalnızca bir ders, bir sınıf veya bir kademe düzeyinde ele alındığı, ders kitaplarının farklı değişkenler kullanılarak incelendiği anlaşılmıştır (Kana ve Kiler, 2021; Kurt ve Demir, 2019; Okur, 2012;

Şimşek, 2022; Yaman, 2019; Yeşiltaş ve Kaymakçı, 2014; Yüksel ve Taneri, 2020). Bu çalışmaların aksine, mevcut araştırma, ilkökul Türkçe, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan teknolojik araçların/içeriklerin türünü ve kullanım sıklığını belirlemenin yanı sıra, bu içeriklerin hangi kavramlarla ilişkilendirildiğini ve teknolojinin ne amaçla kullanıldığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ayrıca, sınıf öğretmenlerinin bu kitapların teknolojiye yer verme konusundaki görüşlerinin değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Araştırmanın bu genel amacı doğrultusunda, aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

1. İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan teknolojik araçların/içeriklerin türü ve kullanım sıklığı nedir?
2. İlkokul Türkçe ders kitaplarında teknoloji ile ilişkilendirilen kavramlar nelerdir?
3. İlkokul Türkçe ders kitaplarında teknolojinin kullanım amacı nedir?
4. İlkokul Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan teknolojik araçların/içeriklerin türü ve kullanım sıklığı nedir?
5. İlkokul Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında teknoloji ile ilişkilendirilen kavramlar nelerdir?
6. İlkokul Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında teknolojinin kullanım amacı nedir?
7. Sınıf öğretmenlerinin ilkökul Türkçe, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarının teknolojiye yer verme durumları açısından görüşleri nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde önce araştırma deseni sunulmuş, ardından veri kaynağı ve çalışma grubu hakkında bilgi verilmiş ve sonrasında veri analizi ve araştırmanın geçerliği ve güvenilirliği konuları açıklanmıştır. Bu araştırma kapsamında gerçekleştirilen veri toplama süreçleri, Hasan Kalyoncu Üniversitesi etik kurulunun 07/08/2023 tarihli ve E-97105791-050.01.01-40126 sayılı belgesi ile onaylanmıştır.

Araştırmanın deseni

Araştırma nitel araştırma deseninde yürütülmüştür. Çalışmanın ana veri kaynağı olan ders kitaplarını incelemek için nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen olgu veya olgular hakkında basılı veya elektronik materyallerin incelendiği ve değerlendirildiği bir süreçtir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu süreç diğer nitel araştırma yöntemlerinde olduğu gibi verilerden anlam çıkarmak, anlayış oluşturmak ve ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirir (Corbin ve Strauss, 2008; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Doküman incelemesi, gözlem, görüşme gibi diğer nitel veri toplama yöntemleriyle birlikte verilerin çeşitlendirilmesi amacıyla kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel araştırmalarda birden fazla kaynağın kullanılması, araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırırken, farklı yöntemlerle elde edilen verilerin doğrulanmasını sağlar ve tek bir veri kaynağından doğabilecek önyargı etkilerini azaltır (Corbetta, 2003; Patton, 1990). Bu bağlamda araştırmada incelenen durumu ortaya çıkarabilmek için doküman incelemesinin yanında, incelenen dokümanların uygulayıcısı olan öğretmenlerle görüşmeler yapılmıştır.

Araştırmanın veri kaynağı ve çalışma grubu

Araştırmada veri kaynağı olarak, Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından kabul edilen Türkçe (1-4. sınıf), Hayat Bilgisi (1-3. sınıf) ve Sosyal Bilgiler (4. sınıf) ders kitapları kullanılmıştır. Ders kitapları www.eba.gov.tr adresinden elektronik olarak temin edilmiştir. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından kabul edilen farklı yayınevlerine ait ders kitapları bulunmaktadır. Bu kitapların her biri ön inceleme sürecine alınmış ve tercih edilen yayınevleri aşağıda Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.

Araştırmada incelenen ders kitapları

Ders Kitabı	Yayınevi	Yazar/lar	Sayfa Sayısı
1. Sınıf İlkokul Türkçe Ders Kitabı	Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	Davut CİVELEK Derya YILMAZ GÜNDÜZ Fatma KARAFİLİK	158
2. Sınıf İlkokul Türkçe Ders Kitabı	Ada Matbaacılık Yayıncılık	Nihat ERDAL	266
3. Sınıf İlkokul Türkçe Ders Kitabı	Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	Barış Ekin KARADUMAN Erman ÖZDEMİR Onur YILMAZ	280
4. Sınıf İlkokul Türkçe Ders Kitabı	Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	Hayriye KAFTAN AYAN Ümit ARSLAN Sevim KUL Nihan YILMAZ	265
1. Sınıf İlkokul Hayat Bilgisi Çalışma Kitabı	Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	Dr. Nagihan ŞAHİN Dr. Nilgün KORKMAZ Kamil AKGÜL Nurgül GENÇ Selma TAŞCI	160
2. Sınıf İlkokul Hayat Bilgisi Ders Kitabı	Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	Asude DOKUMACI Nihal ÖZDEMİR GÖK Zinnur DOKUMACI	271
3. Sınıf İlkokul Hayat Bilgisi Ders Kitabı	Dizin Yayıncılık	Rahime BİRDOĞAN Buket AKAGÜN	193
4. Sınıf İlkokul Sosyal Bilgiler Ders Kitabı	Tuna Matbaacılık	Sami TÜYSÜZ	208

Araştırmada elde edilen verilerin bütünleştirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla, programın uygulayıcısı olan sınıf öğretmenlerinden görüş alınmıştır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanmıştır. Bu formda yer alan sorular, araştırmanın genel amacına uygun bir şekilde geliştirilmiştir. Beş soru içeren form, alan uzmanı bir profesör ve bir doçent tarafından değerlendirilmiştir. Gelen geri bildirimler doğrultusunda,

Yaşar Sağlık, Z. ve Tabaru Örnek, G. (2024). İlkokul Türkçe, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler ders kitaplarının teknolojik uygunluk açısından incelenmesi ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(3), 2876-2904.

DOI: 10.51460/baebd.1529599

araştırmanın genel amacını destekleyecek şekilde üç sorunun yeterli olacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda, öğretmenlere aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

1. Türkçe, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde teknoloji entegreli uygulamalara/etkinliklere yer veriyor musunuz? Cevabınız evet ise, ne tür uygulamalara/etkinliklere yer veriyorsunuz?
2. Sizce Türkçe, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitapları teknoloji kullanımını destekliyor mu? Cevabınız evet ise nasıl ve ne ölçüde destekliyor?
3. Sizce Türkçe, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitapları öğrencilere teknoloji entegreli sınıf içi veya sınıf dışı etkinlikler sunuyor mu? Cevabınız evet ise, ne tür etkinlikler sunuyor?

Araştırmaya 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Karaman ilinde görev yapan 11 sınıf öğretmeni katılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminde, 5 ila 25 arasında çeşitli durumda örneklem seçilebilmektedir (Glesne, 2020). Bu yöntemin tercih edilme nedeni, farklı katılımcılar veya durumlar seçilerek, her bir katılımcının nasıl tepki verdiğinin incelenmesine olanak tanınmasıdır. Bu şekilde, farklı gruplar arasındaki karşılaştırmalar sonucunda araştırma sürecinde öngörülemeyen farklılıklar ve benzerlikler ortaya çıkarılabilmektedir (Büyüköztürk vd., 2016). Araştırmaya katılan öğretmenlerin betimsel istatistikleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2.

Katılımcıların betimsel özelliklerine ait bilgiler

Öğretmen Kodları	Cinsiyet	Kıdem	Eğitim Durumu	Görev Yaptığı Okul
Ö1	Kadın	5-10 yıl	Lisans	Bilgisayar Okulu
Ö2	Kadın	11-15 yıl	Yüksek Lisans	Tablet Okulu
Ö3	Erkek	1-5 yıl	Yüksek Lisans	Televizyon Okulu
Ö4	Kadın	5-10 yıl	Lisans	Yazıcı Okulu
Ö5	Kadın	5-10 yıl	Lisans	Klavye Okulu
Ö6	Kadın	15-20 yıl	Yüksek Lisans	Akıllı Tahta Okulu
Ö7	Kadın	11-15 yıl	Lisans	Projeksiyon Okulu
Ö8	Erkek	1-5 yıl	Lisans	Laptop Okulu
Ö9	Erkek	15-20 yıl	Lisans	Tarayıcı Okulu
Ö10	Erkek	11-15 yıl	Lisans	Mouse Okulu
Ö11	Kadın	1-5 yıl	Yüksek Lisans	Telefon Okulu

Araştırma etiği gereği, araştırmaya katılan katılımcılar kodlanarak belirtilmiş ve okul isimleri farklı adlarla ifade edilmiştir. Katılımcıların 7'si kadın, 4'ü erkektir. Eğitim durumlarına bakıldığında, 4 katılımcının yüksek lisans mezunu, 7'sinin ise lisans mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların görev yaptığı okullar incelendiğinde, 11 farklı okulun yer aldığı ve böylece çeşitliliğin sağlanmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Verilerin analizi

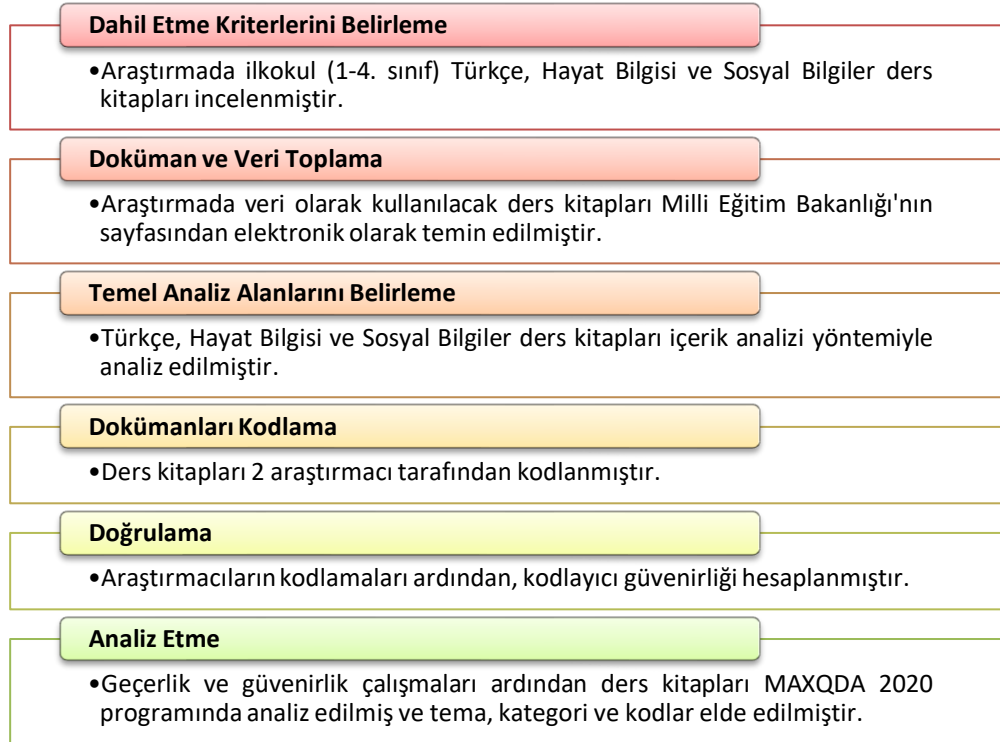
Verilerin analizi sürecinde, doküman analizi yapılırken farklı araştırmacıların çeşitli süreçler izleyerek analiz yöntemleri önerdiği görülmektedir (Altheide, 1996; Corbin ve Strauss, 2008; Forster,

Yaşar Sağlık, Z. ve Tabaru Örnek, G. (2024). İlkokul Türkçe, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler ders kitaplarının teknolojik uygunluk açısından incelenmesi ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(3), 2876-2904.

DOI: 10.51460/baed.1529599

1995; Kiral, 2020; Strauss ve Corbin, 1998). Bu çalışmada Altheide (1996) tarafından oluşturulmuş doküman analizi sınıflaması kullanılmıştır. Aşağıda Şekil 1’de analiz süreci açıklanmıştır.

Şekil 1. Doküman analizi süreci

Araştırma kapsamında ders kitaplarından elde edilen verileri desteklemek için sınıf öğretmenlerinden görüş alınmıştır. Hem ders kitapları hem de öğretmen görüşmeleri MAXQDA 2020 programına yüklenmiş ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

Geçerlik ve güvenilirlik

Araştırmada elde edilen nitel verilerin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları kapsamında bazı önlemler alınmıştır. Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik kavramı nicel araştırmalardaki gibi ele alınmamaktadır. Bu nedenle geçerlik ve güvenilirlik kavramları nitel yapıyı uygun olarak ifade edilmeye çalışılmıştır (Merriam, 2018). Lincoln ve Guba (1985) iç geçerlik yerine inandırıcılık, dış geçerlik yerine ise aktarılabilirlik kavramlarını kullanmıştır. Aynı şekilde iç güvenilirlik yerine tutarlılık, dış güvenilirlik yerine teyit edilebilirlik kavramlarına yer verilmiştir. Bu çalışmada elde edilen nitel verilerin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları kapsamında izlenen süreçler aşağıda Tablo 3’te açıklanmıştır.

Tablo 3.

Geçerlik ve güvenirlik sürecinde alınan önlemler

	İnanırcılık (İç Geçerlik)	Aktarılabirlik (Dış Geçerlik)
Geçerlik	<p>Araştırmada veri kaynağı olarak kullanılan ders kitapları belirtilmiş ve veri analizi süreci kuramsal yapıya uygun biçimde değerlendirilmiştir.</p> <p>Kodlama süreci bittikten sonra veriler alan uzmanlarıyla paylaşılmış ve süreç boyunca geri bildirimlerde bulunulmuştur.</p> <p>Araştırmada veri çeşitlenmesini sağlayabilmek için ders kitaplarının uygulayıcısı öğretmenlerle görüşmeler yapılmış ve verilerin birbirini desteklemesi amaçlanmıştır.</p>	<p>Araştırmanın alt problemleriyle bulgular ilişkilendirilmiştir.</p> <p>Araştırmada doküman analizi süreçleri literatürel bağlamda temel alınmış ve her bir basamak ayrıntılı biçimde açıklanmıştır.</p> <p>Dokümanlardan elde edilen verileri desteklemek amacıyla yapılan görüşmelerden doğrudan alıntılar vererek çalışmanın aktarılabirliği artırılmaya çalışılmıştır.</p> <p>Görüşme yapılan öğretmenler amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir.</p>
	Tutarlılık (İç Güvenirlik)	Teyit Edilebilirlik (Dış Güvenirlik)
Güvenirlik	<p>Araştırmada, öğretim programında yer alan "dijital yeterlik" kavramına dayandırılarak kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur.</p> <p>Araştırmada tutarlılığı sağlayabilmek için tutarlı incelemeden faydalanılmış ve veri toplama süreci, verilerin kodlanması, analizi, kavramsal yapıyla uyumu, diğer verilerle tutarlılığı bütünsel açıdan kontrol edilmeye çalışılmıştır.</p>	<p>Araştırmanın bütün aşamaları araştırmacılar tarafından yürütülmüş ve araştırmacılar kodlama ve veri toplama sürecinde rollerini açıkça ortaya koymuştur.</p> <p>Veriler araştırmacılar tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve kodlayıcı güvenirliği için Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen güvenirlik formülü kullanılmış ve kodlayıcı güvenirliği .89 bulunmuştur.</p>

Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemde ilkököl Türkçe ders kitaplarında yer alan teknolojik içeriklerin türü ve kullanım sıklığı incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (3), 2876-2904.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (3), 2876-2904.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 4. İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan teknolojik araç/içeriklerin türü ve kullanım sıklığı

Kategori	Kod	1.	2.	3.	4.	Kategori	Kod	1.	2.	3.	4.	Kategori	Kod	1.	2.	3.	4.
Bilgisayarla İlişkili Teknolojik Araçlar	Bilgisayar	4	25	7	9	Elektronik Araçlar	Robot	1	16	0	10	Dijital İçerikli Teknolojik Araçlar	Film	0	12	6	15
	Tablet	4	1	2	3		Televizyon	2	11	5	2		Fotoğraf	0	8	5	6
	Yazıcı	0	0	1	4		Telefon	1	4	13	1		Sinema	0	3	4	12
	Fare/Mause	0	0	2	1		Protez	0	0	6	3		Çizgi Film	0	4	6	1
	Oyun Kolu	0	0	1	1		Buzdolabı	1	0	4	0		E-Posta	1	0	6	2
	Tarayıcı	0	0	1	1		Çamaşır Makinesi	0	0	2	1		Video	0	2	3	1
	Laptop	0	0	1	1		Fotoğraf Makinesi	0	2	1	2		Karikatür	0	2	2	2
	Klavye	0	0	0	1		Ütü	0	0	1	2		Blog	0	0	0	4
	Akıllı Tahta	0	0	0	1		Fotokopi Makinesi	1	0	0	0		Animasyon	0	0	0	1
	Projeksiyon	0	0	0	1		Süpürge	0	0	1	0		Navigasyon	0	0	0	1
Adaptör	0	0	0	1	Bulaşık Makinesi	0	0	1	0	Kitap	2	3	11	103			
Modem	0	0	0	1	Radyo	0	1	0	0	Basılı Teknolojik Araçlar	Gazete	0	5	15	5		
Disk	0	0	0	1	Fırın	0	0	1	0		Dergi	0	3	4	11		
Otomobil	6	8	5	0	Ocak	0	0	0	1		Broşür	0	0	0	5		
Ulaşımında Kullanılan Teknolojik Araçlar	Uçak	1	4	1	12	Enerjide ve Zamanı Ölçmede Kullanılan Teknolojik Araçlar	Saat	0	11	0	4	Görüntüleme Teknolojisinde Kullanılan Teknolojik Araçlar	Logo	0	4	0	0
	Bisiklet	0	3	2	1		Pil	0	2	0	4		Teleskop	1	0	3	1
	Otobüs	0	5	0	0		Ampul	2	0	0	1		Mikroskop	0	0	0	4
	Tren	0	1	1	0		Güneş Paneli	0	0	0	1						
Vinç	0	1	0	0													
												TOPLAM		27	141	124	247

İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan teknolojik araç ve içerikler, kullanım alanlarına ve işlevlerine göre; elektronik araçlar, dijital içerikli teknolojik araçlar, bilgisayarla ilişkili teknolojik araçlar, ulaşımda kullanılan teknolojik araçlar, enerji ve zamanı ölçmede kullanılan teknolojik araçlar, basılı teknolojik araçlar ve görüntüleme teknolojisinde kullanılan araçlar kategorilerine ayrılmıştır. Bu kategorilere ayrılmasının nedeni, her teknolojik aracın ve içeriğin eğitimde farklı işlevler ve kullanım alanları sunarak öğrencilere çeşitli öğrenme deneyimleri sağlamasıdır.

Sayfa | 2889

Tablo 4 incelendiğinde, ilkokul Türkçe ders kitaplarında en sık karşılaşılan elektronik araç robot, en az karşılaşılanlar ise fotokopi makinesi, süpürge, bulaşık makinesi, radyo, fırın ve ocak olmuştur. Elektronik araçların kullanım sıklığı sınıf seviyelerine göre karşılaştırıldığında, en sık ikinci sınıf, en az ise birinci sınıf ders kitaplarında görülmüştür.

Dijital içerikli teknolojik araçlar arasında en sık film, en az ise animasyon ve navigasyon kodlarına rastlanmıştır. Dijital içerikli teknolojik araçların sınıf seviyesine göre kullanım sıklığı en çok dördüncü sınıf, en az birinci sınıf ders kitaplarında görülmüştür.

Bilgisayarla ilişkili teknolojik araçlar arasında en sık kullanılan kod bilgisayar, en az kullanılanlar ise klavye, akıllı tahta, projeksiyon, adaptör, modem ve disk olmuştur. Bu araçlar sınıf seviyesine göre değerlendirildiğinde, en çok ikinci sınıf, en az ise birinci sınıf ders kitaplarında yer verilmiştir.

Ulaşımında kullanılan teknolojik araçlar arasında en sık araba, en az ise vinç kodlarına rastlanmıştır. Sınıf seviyelerine göre bu araçların en sık ikinci sınıf, en az ise birinci sınıf ders kitaplarında kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Enerji ve zamanı ölçmede kullanılan teknolojik araçlarda en sık saat, en az ise güneş paneli kullanılmıştır. Bu araçların sınıf seviyelerine göre kullanım sıklığı en çok ikinci sınıf, en az ise üçüncü sınıf ders kitaplarında olmuştur.

Basılı teknolojik araçlar arasında en sık kitap, en az ise logo kodlarına rastlanmıştır. Sınıf seviyelerine göre bu araçların en çok dördüncü sınıf, en az ise birinci sınıf ders kitaplarında kullanıldığı belirlenmiştir.

Görüntüleme teknolojisinde kullanılan araçlar arasında teleskop ve mikroskop kodları bulunmuştur. Genel olarak, Türkçe ders kitaplarındaki teknolojik içeriklerin kullanım sıklığı en çok dördüncü sınıf, en az ise birinci sınıf seviyesinde yer verilmiştir.

Araştırmanın ikinci alt probleminde ilkokul Türkçe ders kitaplarında teknolojiyle ilişkilendirilen kavramlar incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

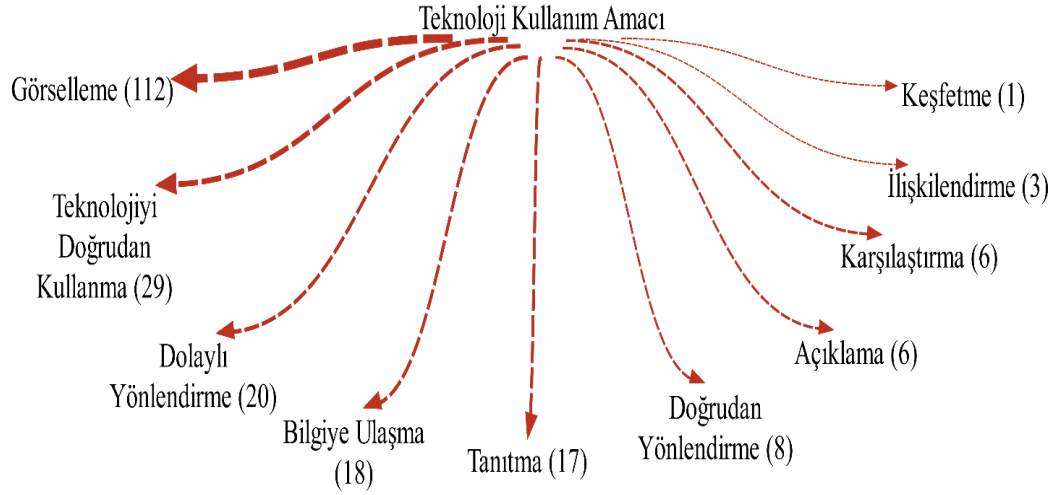
Tablo 5.

İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan bilim insanları, kurumlar, dergiler ve bağlantılar

	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf
Bilim İnsanları	Hezarfen Ahmet Çelebi	Hezarfen Ahmet Çelebi	Claude Chappe	İbni Sina
	Aziz Sancar	Aziz Sancar	Cahit Arf	Wilson Alwyn Bentley
	Atatürk	Robert Thompson	Yuri Gagarin	Mimar Sinan
	İbni Sina	Atatürk	Galileo	Cezeri
		Cahit Arf	Alexander Graham Bell	Edison
		Mimar Sinan	Atatürk Einstein	Vecihi Hürkuş Canan Dağdeviren Atatürk
Kurumlar		Koca Seyit Havalimanı	Türk Dil Kurumu TRT	Türk Dil Kurumu UNESCO Türk Hava Yolları TÜBİTAK Yeşiköy Tayyare Mektebi Türk Tayyare Cemiyeti
	Dergiler			Bilim Çocuk Dergisi Araştırmacı Çocuk Dergisi TSE Öncü Çocuk Dergisi Türkiye Çocuk Dergisi
	Bağlantılar	www.rtuk.gov.tr		www.eba.gov.tr http://tdk.org.tr

İlkokul Türkçe ders kitaplarında teknoloji ile ilişkili bilim insanları, kurumlar, dergiler ve bağlantılar incelenmiştir. Tablo 5'e göre bilim insanlarına en çok dördüncü sınıf ders kitaplarında, en az ise birinci sınıf ders kitaplarında yer verilmiştir. Bütün sınıf seviyelerinde en sık Atatürk kelimesinin tekrarlandığı, Hezarfen Ahmet Çelebi, Aziz Sancar, İbni Sina, Cahit Arf ve Mimar Sinan adlı bilim insanlarının da sık tekrar ettiği görülmüştür. Kurum isimleri en sık dördüncü sınıf ders kitaplarında yer alırken, birinci sınıf kitaplarında hiç bulunmamaktadır. Türk Dil Kurumu en sık tekrarlanan kurum olmuştur. Dergi isimleri de yalnızca dördüncü sınıf ders kitaplarında yer almaktadır. Bağlantı linkleri ise sadece birinci ve dördüncü sınıf ders kitaplarında yer almakta, iki ve üçüncü sınıf ders kitaplarında bulunmamaktadır.

Araştırmanın üçüncü alt probleminde ilkökul Türkçe ders kitaplarında teknolojinin kullanılma amacı incelenmiş ve elde edilen bulgular Şekil 2'de sunulmuştur

Şekil 2. Teknolojinin kullanım amacına ilişkin hiyerarşik kod- alt kod modeli

Araştırmada, Türkçe ders kitaplarında teknolojinin kullanım amacı görselleme, doğrudan kullanma, dolaylı yönlendirme, bilgiye ulaşma, tanıtma, doğrudan yönlendirme, açıklama, karşılaştırma, ilişkilendirme ve keşfetme kategorileri altında değerlendirilmiştir. Şekil 2'ye göre, teknoloji en sık görselleme amacıyla kullanılırken, en az keşfetme amacıyla kullanılmıştır.

Araştırmanın dördüncü alt problemde ilkökul Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan teknolojik içeriklerin türü ve kullanım sıklığı incelenmiş ve Tablo 6'da sunulmuştur.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (3), 2876-2904.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (3), 2876-2904.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 6. İlkokul Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan teknolojik araç/içeriklerin türü ve kullanım sıklığı

Kategori	Kod	1.	2.	3.	4.	Kategori	Kod	1.	2.	3.	4.	Kategori	Kod	1.	2.	3.	4.		
Elektronik Araçlar	Bilgisayar	12	8	8	21	Bilgisayarla ilişkili Teknolojik Araçlar	Bilgisayar	12	4	8	21	Dijital İçerikli Teknolojik Araçlar	Film	2	0	0	4		
	Araba	2	6	3	39		Bilgisayar oyunu	0	2	0	1		Fotoğraf	3	2	8	36		
	Cep telefonu	2	7	10	25		Tablet	3	4	3	0		Sinema	1	0	0	2		
	Robot	0	0	0	1		Yazıcı	0	0	0	1		Çizgi Film	2	0	0	1		
	Uzaktan kumandalı araba	0	0	0	2		Fare/Mause	0	0	0	1		Blog	0	0	0	1		
	Pusula	0	0	1	4		Oyun Kolu	0	1	0	0		GPS	0	0	0	5		
	Televizyon	8	4	11	26		Klavye	0	0	0	1		Reklam	0	0	0	7		
	El feneri	0	1	0	2		Akıllı Tahta	0	0	0	1		Belgesel	0	0	1	2		
	Radio	3	1	1	8		Projeksiyon	0	0	0	2		Kitap	6	3	8	19		
	Çamaşır makinesi	0	4	3	5		Modem	0	0	0	1		Gazete	2	1	7	9		
	Asansör	2	0	0	4		Disk	0	0	1	0		Afiş	0	0	0	1		
	Buzdolabı	0	3	1	9		Araba	2	6	3	39		Dergi	3	0	0	3		
	Fırın	3	2	2	4		Uçak	0	4	4	15		Broşür	0	0	1	4		
	Ocak	1	1	1	2		Bisiklet	2	9	10	7		Harita	4	7	0	45		
Elektrik süpürgesi	0	1	2	4	Otobüs	0	10	1	5	Telgraf	0	0	0	7					
Müzik seti	0	0	0	1	Tren	0	3	0	10	Teleskop	0	0	0	1					
Tansiyon aleti	0	0	0	1	Vinç	0	0	0	1	Barkod	0	0	0	2					
Ütü	0	4	1	3	Kamyon	0	2	2	5	Projeksiyon aleti	0	0	0	2					
Saç kurutma makinesi	1	2	5	1	Motobisiklet	0	1	0	0	Kamera	0	0	0	2					
Fotokopi makinesi	0	0	0	2	Vapur	0	2	0	0	Röntgen	0	0	0	2					
Bulaşık makinesi	0	0	2	4	Gemi	0	2	0	0	Ultrason	0	0	0	1					
Tablet	3	4	3	0	İtfaiye aracı	0	1	0	0	Tomografi	0	0	0	1					
Trafik lambası	1	2	3	2	Helikopter	0	3	0	1	Endoskop kamera	0	0	0	1					
Elektrikli ısıtıcı	1	1	0	0	Deniz otobüsü	0	1	0	0	MR cihazı	0	0	0	1					
Saat	1	1	6	19	Feribot	0	2	0	0	Mikroskop	0	0	0	1					
Pil	2	2	4	6	Metro	0	2	0	3										
Ampul	0	0	0	17	Trafik lambası	5	2	4	2										
Led	0	0	0	3	Tramway	0	2	0	0										
Enerjide ve Zamanı Ölçmede Kullanılan Teknolojik Araçlar																			
														TOPLAM		89	120	128	492

Yaşar Sağlık, Z. ve Tabaru Örnek, G. (2024). İlkokul Türkçe, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler ders kitaplarının teknolojik uygunluk açısından incelenmesi ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(3), 2876-2904.

DOI: 10.51460/baedb.1529599

İlkokul Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan teknolojik araç ve içerikler, kullanım alanlarına ve işlevlerine göre; elektronik araçlar, dijital içerikli teknolojik araçlar, bilgisayarla ilişkili teknolojik araçlar, ulaşımda kullanılan teknolojik araçlar, enerji ve zamanı ölçmede kullanılan teknolojik araçlar, basılı teknolojik araçlar ve görüntüleme teknolojisinde kullanılan araçlar kategorilerine ayrılmıştır.

Sayfa | 2893

Tablo 6'ya göre, elektronik araçlar arasında en sık karşılaşılan araç araba olurken, en az karşılaşılanlar robot, müzik seti ve tansiyon aletidir. Sınıf seviyesine göre kullanım sıklığı dördüncü sınıf en yüksek, birinci sınıf ise en düşüktür.

Dijital içerikli araçlar arasında en sık kullanılan kod fotoğraf, en az kullanılan ise blogdur. Dijital araçların en sık kullanıldığı sınıf dördüncü, en az kullanıldığı ise birinci sınıftır.

Bilgisayarla ilişkili araçlarda en çok kullanılan kod bilgisayar, en az kullanılanlar ise klavye, yazıcı, fare, oyun kolu, akıllı tahta, modem ve disk olarak tespit edilmiştir. Sınıf seviyesine göre en çok kullanım dördüncü sınıfta, en az kullanım birinci sınıfta olmuştur.

Ulaşım araçları arasında en sık kodlanan araç araba olurken, en az kodlanan araçlar vinç, motosiklet, itfaiye arabası ve deniz otobüsüdür. Ulaşım araçlarının kullanım sıklığı en yüksek dördüncü sınıfta, en düşük ise birinci sınıftadır.

Enerji ve zamanı ölçmede kullanılan araçlar arasında en çok saat, en az ise LED kodlanmıştır. Enerji ve zamanı ölçmede kullanılan araçların sınıf seviyesine göre en yüksek kullanımı dördüncü sınıfta, en düşük kullanımı birinci sınıftadır.

Basılı teknolojik araçlar arasında en sık kodlanan harita, en az kodlanan ise afiştir. Basılı araçların en çok kullanıldığı sınıf dördüncü, en az kullanıldığı ise ikinci sınıftır.

Görüntüleme teknolojilerinde en sık kullanılan kod kamera, en az kullanılan kodlar ise teleskop, ultrason, tomografi, endoskop kamera, MR cihazı ve mikroskoplardır. Görüntüleme araçlarının en yüksek kullanımı dördüncü sınıfta, en düşük kullanımı birinci sınıftadır.

Genel olarak, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında teknolojik içerikler dördüncü sınıfta en sık, birinci sınıfta ise en az yer almaktadır.

Araştırmanın beşinci alt problemde İlkokul Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında teknoloji ile ilişkilendirilen kavramlar incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 7'de sunulmuştur.

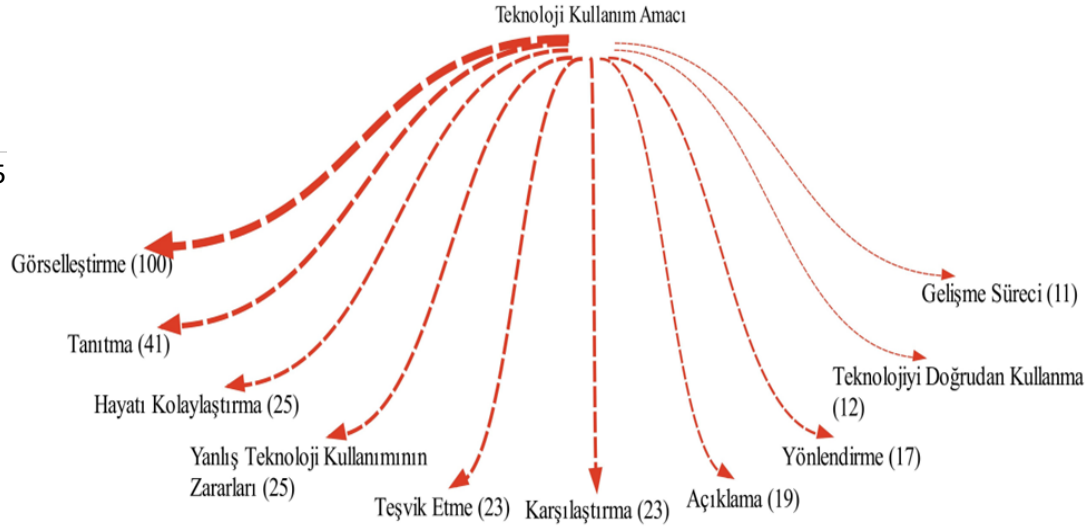
Tablo 7.

İlkokul Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan bağlantılar, kurumlar ve bilim insanları

	Bağlantılar	Kurumlar	Bilim İnsanları
1. Sınıf	-	-	Atatürk
2. Sınıf	-	AFAD	Atatürk
3. Sınıf	-	TÜRÇEV ÇEKÜL VAKFI TEMA	Atatürk
4. Sınıf	<ul style="list-style-type: none"> · http://akmb.gov.tr/userfiles/files/Bilge%20Dergisi/Bilge.pdf · http://blog.milliyet.com.tr/telefon-acilisinda-kullandigimiz--a · http://www.atam.gov.tr/dergi/sayi-09/ataturkun-cephelerde-v · http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/09/01/708575/icer · http://sahinbey.meb.gov.tr/www/sahinbey-hakkinda/icerik/5 · turkoloji.cu.edu.tr/CUKUROVA/sempozyum/semper_1/onder_2.pdf · http://www.atam.gov.tr/dergi/sayi-71/mustafakemalin-basinl · http://www.mimarizm.com/makale/evde-bulduyum-malzemelerle-baska · https://indigodergisi.com/2012/07/april-deniz-picasso-o-bir · https://ekimlikrandevu.nvi.gov.tr/Pages/hakkinda.aspx 		<ul style="list-style-type: none"> Atatürk George Mestral Orville Wright Wilbur Wright John Montgomery Henri Giffard Joseph Montgolfier Etienne Montgolfier Lagari Hasan Çelebi Hezarfen Ahmet Çelebi Martin Cooper Marconi Alexander Graham Bell Samuel Morse Claude Chappe Peter Hewitt Humphrey Davy Warren de la Rue Thomas Edison

İlkokul Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında teknoloji ile ilişkili bağlantılar, kurumlar ve bilim insanları incelenmiştir. Tablo 7'ye göre, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında teknolojik bağlantılara en çok dördüncü sınıf kitaplarında rastlanırken, diğer sınıf seviyelerinde bağlantı linklerine yer verilmediği görülmüştür. Kurum isimlerine ise ikinci sınıf kitaplarında AFAD, üçüncü sınıf kitaplarında ise TÜRÇEV, ÇEKÜL ve TEMA gibi sivil toplum kurumlarına yer verilmiştir. Bilim insanlarına en çok dördüncü sınıf kitaplarında yer verilmiştir. "Atatürk" tüm sınıf seviyelerinde yer alırken, dördüncü sınıf kitabında birçok farklı bilim insanının adı geçmektedir.

Araştırmanın altıncı alt probleminde İlkokul Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında teknolojinin kullanılma amacı incelenmiş ve elde edilen bulgular Şekil 3'te sunulmuştur.

Şekil 3. Teknolojinin kullanım amacına ilişkin hiyerarşik kod- alt kod modeli

Araştırmada, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında teknolojinin kullanım amacı görselleştirme, teknolojiyi tanıtmaya, hayatı kolaylaştırma, yanlış teknoloji kullanımının zararları, teşvik etme, karşılaştırma, açıklama, yönlendirme, teknolojiyi doğrudan kullanma ve teknoloji gelişme sürecini açıklama kategorileri altında değerlendirilmiştir. Şekil 3'e göre teknoloji en sık görselleştirme amacıyla kullanılırken, en az gelişme süreci amacıyla kullanılmıştır.

Araştırmanın yedinci alt probleminde sınıf öğretmenlerinin ilkökul Türkçe, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarının teknolojiyi destekleme durumuna ilişkin görüşleri incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8.

Sınıf öğretmenlerinin ders kitaplarının teknolojiyi destekleme durumuna ilişkin görüşleri

Evet	Bilinçli kullanma	2
Kısmen	Karekod Uygulaması	4
	EBA'ya erişim	2
Hayır	Teknolojiye yönlendirme	1
	Ders kitabı geleneksel	1
	Teknoloji ile entegre değil	1

Tablo 8'in incelenmesinde, sınıf öğretmenlerinden ikisinin ders kitaplarının teknolojiyi desteklediğini, yedisinin kısmen desteklediğini ve ikisinin desteklemediğini belirttiği görülmüştür. Öğretmenler, ders kitaplarının teknolojiyi bilinçli kullanma, teknolojiye yönlendirme, EBA ve karekod uygulamalarına yer verme durumları nedeniyle destekleyici olduğunu ifade etmişlerdir. Bu konuyla ilgili Ö8 öğretmenin görüşleri aşağıda sunulmuştur.

Ö8: Ders kitaplarının arka kapaklarında bulunan kare kod uygulaması ile hem öğretmenler hem de öğrenciler EBA sistemine direk bağlanarak ders kitaplarının dijital hallerine ulaşabiliyorlar. Ders kitapları teknoloji kullanımını destekliyor ancak yeterli düzeyde değil.

Sınıf öğretmenlerinin derslerinde teknoloji destekli etkinliklere yer verme durumlarına ilişkin vermiş oldukları cevaplar incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9.

Öğretmenlerin derslerinde teknoloji destekli etkinliklere yer verme durumları

Microsoft Office Uygulamaları	Word	9		
	Power Point	2		
Google Uygulamaları	Google Slaytlar	1		
	Google Earth	1		
WEB 2.0 Araçları	Animasyon	YouTube	5	
	Video	Powtoon	2	
	Sunum Araçları	Canva	1	
		Padlet	1	
	Dijital Oyunlar	Wordwall	8	
		Learning Apps	1	
	Dijital Hikayeler	Wordart	2	
		Kavram Haritaları	Story Jumper	1
			Bubbl.Us	1
	Online Eğitim Platformları	EBA	3	
Morpa Kampüs		3		
Okulistik		3		
E-Twining		1		
İnteraktif Çalışmalar	Akıllı Tahta	5		
	Z Kitap	2		
	Zumpad	1		
	E-Kitap	1		
Diğer	Sanal Gezi Uygulamaları	4		
	Eğitimhane	1		
	Simülasyon	1		
Hayır		0		

Tablo 9’un incelenmesinde sınıf öğretmenlerinin tamamının derslerinde Microsoft Office ve Google uygulamaları, web 2.0 araçları, online eğitim platformları, interaktif çalışmalar ve çeşitli teknolojik içeriklere yer verdiği, en çok Word, Wordwall, akıllı tahta, YouTube, sanal gezi uygulaması, EBA, Morpa Kampüs uygulamalarının/araçlarının kullanıldığı anlaşılmaktadır. Konuya ilişkin olarak Ö6 öğretmeninin ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Ö6: Türkçe dersinde 1. sınıfta dikte çalışmalarını bazen bilgisayar sınıfında Word belgesi üzerinde yapıyoruz. Çok eğlenceli ve faydalı oluyor. Ev çalışması olarak verdiğim okuma ödevlerini Yaşar Sağlık, Z. ve Tabaru Örnek, G. (2024). İlkokul Türkçe, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler ders kitaplarının teknolojik uygunluk açısından incelenmesi ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(3), 2876-2904.
DOI: 10.51460/baebd.1529599

öğrenci aileleri video çekip tarafıma gönderiyorlar. Böylelikle öğrenciler kendilerini de dinleme imkanı bularak okuma hatalarını da duymuş oluyorlar. Türkçe kazanımlarımdan biri olan hazırlıksız konuşma ev çalışmalarını yine belli bir konu üzerinden video çekip yolluyorlar. Yine kendilerini izleyerek özgüvenleri geliyor. Zumpad web 2 aracı ile işbirlikçi şiir yazma çalışması yapıyoruz. Hikaye yazımında Story Jumper web 2 aracını kullanıyoruz.

Sayfa | 2897

Sosyal Bilgiler dersinde: kavram haritası oluşturmak için Bubbl.us aracını kullandık. Bütün dünya ve Türkiye haritalarında Google Earth uygulamasını kullanıyoruz. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sitesinden müze, tarihi yerleri sanal ortamda geziyoruz. Sosyal Bilgiler dersinde her temaya özgü Powerpoint sunumu yapıyoruz.

Hayat Bilgisi dersinde WordArt kelime bulutu web 2 aracı ile belli konularda kavramların akılda kalıcılığı açısından çalışmalar yapıyoruz. Wordwall.net internet sitesinden Hayat Bilgisi dersine ait oyunlar oynuyoruz.

Sınıf öğretmenlerinin derslerinde teknoloji destekli etkinlikleri kullanma amaçlarına ilişkin vermiş oldukları cevaplar incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10.

Öğretmenlerin derslerinde teknoloji destekli etkinlikleri kullanma amacı

Konu anlatımı	6
Etkinlik	5
Bilgiye erişim	3
Görselleştirme	3
Ölçme ve Değerlendirme	3
Ödev verme	2
Oyunlaştırma	2
Konu tekrarı	2
Dersi ilgi çekici hale getirme	2
Kavram haritası	1
Kelime bulutu	1
Öz değerlendirme	1
Dersi destekleme	1
İletişim kurma	1
Pekiştirme	1
Öğrencinin derse katılımını arttırma	1

Tablo 10'un incelenmesinde sınıf öğretmenlerinin derslerinde en çok konu anlatımı ve etkinlik olmak üzere bilgiye erişim, görselleştirme, ölçme ve değerlendirme, ödev verme, oyunlaştırma, konu tekrarı, dersi ilgi çekici hale getirme, kavram haritası, kelime bulutu, öz değerlendirme, dersi destekleme, iletişim kurma, pekiştirme, öğrencinin derse katılımını arttırma amacıyla teknolojiye yer verdikleri anlaşılmıştır. Konuya ilişkin olarak Ö11 öğretmeninin ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Ö11: gibi uygulamaları akıllı tahta ile kullanıyorum . Konu anlatımı ve tekrarlar da kullanıyorum. Ders içinde sıkılan öğrenciler için oyunlu etkinlikler açarak derse olan ilgisini artırıyorum.

Sınıf öğretmenlerinin derslerde teknoloji kullanımına ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11.

Sınıf öğretmenlerinin derslerde teknoloji kullanımına ilişkin görüşleri

Olumlu	Aktif Katılım Sağlama	4
	Etkili Öğretim	3
	Eğlenceli Olması	2
	Görsel ve İşitsel Ögelere Yer Vermesi	2
	Bireysel Farklılıkları Dikkate Alma	1
	İşbirlikçi Öğrenmeyi Sağlama	1
	Kalıcı Öğrenme	1
	Zamandan Tasarruf	1
	Merak Duygusunu Arttırma	1
	Öğretmen-Öğrenci Öğrenci-Öğrenci Etkileşimini Arttırma	1
	Çeşitlilik Sağlama	1
	Yaygın Kullanım Alanı	1
	Dikkat Çekme	1
Olumsuz	Teknik Problemler	1
	Kontrolsüz İçerik	1
	Öğrenci Sayısının Fazla Olması	1
	Ders Süresinin Kısıtlı Olması	1

Tablo 11’e göre sınıf öğretmenlerinin derslerde teknoloji kullanımının aktif katılım sağlama, etkili öğretim sunması, eğlenceli olması, görsel ve işitsel öğelere yer vermesi, bireysel farklılıkları dikkate alması, işbirlikçi ve kalıcı öğrenmeyi sağlama, zamandan tasarruf sağlama, merak duygusunu ve öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci etkileşimini arttırması, çeşitlilik sağlama, yaygın kullanım alanı bulunması, dikkat çekici olması gibi olumlu özelliklerinin bulunduğu ancak teknik problemler yaşanması, kontrolsüz içerik, öğrenci sayısının fazla olması, ders süresinin kısıtlı olması gibi olumsuz özelliklerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Konuya ilişkin olarak Ö11 öğretmenin ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Ö10: Evet sunuyor, fakat akıllı tahta kullanımındaki bilgi eksiklikleri, teknik hatalar, teknik bilgisizlik sınıf içi kullanımında kısıtlı kalıyor. Eğer yapabileceğimiz bir etkinlik var ise öğrenci sayısının çok olması ve sürenin az olmasından kaynaklı kazanımlar her öğrenciye ulaşmayabiliyor. Sınıf dışı teknoloji entegreli etkinlikleri yaparken öğrenciyi gözlemleyememek, öğrencinin teknolojik aletlere ulaşamaması gibi sebeplerden ötürü etkisinin azaldığını düşünüyorum.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma ilkökul Türkçe, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarının teknolojiye yer verme açısından incelenmesi ve öğretmen görüşleriyle derinleştirilerek değerlendirilmesini amaçlamaktadır.

Sayfa | 2899

Araştırmada Türkçe ders kitaplarında teknolojik içeriklere yer verilme durumu değerlendirildiğinde en çok basılı teknolojik araçlara yer verilirken görüntüleme teknolojisinde kullanılan teknolojik araçlara neredeyse hiç yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma bulgularına benzer olarak Şimşek (2022) ortaokul Türkçe ders kitaplarının da dijital yetkinliğe yeterli derecede yer verilmediği ifade etmiştir. Kerim (2023) ders kitaplarının tema başlıklarında bilimsel ve teknolojik sözcüklere yeterince yer verilmediğini, ders kitabındaki etkinliklerin bilim ve teknolojiyi kullanmaya yönlendirmediği ve kullanılan görsellerin teknolojiye olan ilgiyi artıracak düzeyde olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında teknolojik içeriklere yer verilme durumu değerlendirildiğinde ise en çok elektronik araçlara yer verilirken görüntüleme teknolojisinde kullanılan teknolojik araçlara neredeyse hiç yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Devenci ve Gürdoğan Bayır (2011) çalışmalarında Sosyal Bilgiler dersinde kullanılacak elektronik araçlara harita, projeksiyon ve bilgisayar örneklerini verirken, Yeşiltaş ve Kaymakçı (2014) ise Sosyal Bilgiler öğretim sürecinde kullanılacak teknolojik araçları film, belgesel, televizyon, tepegöz, ses kayıt cihazları, internet, elektronik araçlar olarak sıralamıştır. Hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında teknolojik araç ve gereçlerin kullanımıyla öğrenme ortamlarının zenginleştirilebileceği temel derslerden biridir. Öğrenme ortamlarında kullanılan bu teknolojik araç ve gereçler öğrencileri süreç içinde daha canlı ve aktif kılmaktadır. Bu canlılık ve dinamik süreç bireylerin gerçek hayata uyum sürecini kolaylaştırmakta ve güncel yaşamdaki sorunlara daha duyarlı bireyler olmalarına yardımcı olmaktadır (Işık ve Tural, 2018). Bu bağlamda bireyleri gerçek yaşama hazırlayan Hayat Bilgisi dersi, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri derslerinin temelini içerdiği gerçeğinden hareketle (Akdağ ve Taşkaya, 2016, 361), teknolojik duyarlılık kazanma, öğrenmeyi teknolojiyle birlikte sağlama ve teknolojiyi günlük yaşama aktarma konusunda önemli bir derstir. Bununla birlikte teknolojinin Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerine yeterince entegre edilmediğini ortaya koyan araştırmalar (Ehman, 2002; Tally, 2007) bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Yine sosyal bilgiler dersinde teknoloji kullanımının öğrenmede kalıcılığı ve farkındalığı artırdığı (Taş ve Düz, 2016), öğrencilerin problem çözme, karar verme ve yaratıcı düşünme becerileri üzerinde olumlu etkileri olduğu (Kaya, 2008) da araştırma sonuçlarıyla desteklenmektedir. Bu bilgilerden hareketle teknolojik araçlarla bezenmiş ders kitaplarının hem öğretmenlere hem de öğrencilere önemli ölçüde destek sağlayacağı (Oates, 2014) söylenebilir. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin derslerde teknoloji kullanımına yönelik görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu teknoloji kullanımının derslere olumlu yönde katkı sağladığını ifade etmiştir. Bu görüşlerden teknoloji kullanımının aktif katılım sağlaması, etkili öğretim ortamı yaratması, eğlenceli olması, görsel ve işitsel öğelere yer verilmesi gibi ifadelerin ön plana çıktığı görülmüştür. Benzer şekilde alanyazındaki çalışmalar derslerde teknolojiyi kullanmanın öğrencileri aktif hale getirdiği ve anlatılanları görselleştirdiği (Glover, Miller, Averis ve Door (2007), motivasyonu artırdığı (Kaya, 2008; Çoklar ve Tercan 2014) ve derse birçok katkısı sağladığı (Kurtoglu Erden ve Uslupehlivan 2020) sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın bu sonucunun alan yazındaki diğer çalışma sonuçlarıyla örtüştüğü söylenebilir.

Diğer taraftan, Türkçe, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında teknolojik içeriklere ve teknolojiye yönlendirici içeriklere yeteri kadar yer verilmezken, yapılan görüşmelerde sınıf öğretmenlerinin derslerinde teknolojik içerikleri aktif biçimde kullandıkları ortaya konmuştur. Alan yazındaki çalışmalar bu sonuçla benzerlik göstermektedir. Yıldırım ve Şimşek (2023) çalışmalarında Sosyal Bilgiler dersinde öğretmenlerin en çok etkileşimli tahta, ses bombası, projeksiyon cihazı kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuca benzer biçimde öğretmenlerin derslerinde teknolojik araç olarak bilgisayar ve projeksiyon cihazına başvurdukları (Coşkun, 2001; Çoban ve İleri, 2013) ortaya konmuştur.

Yine araştırma sonuçlarına göre Türkçe, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında teknolojik içeriklere yer verilme durumu sınıf seviyesine göre değerlendirildiğinde en çok dördüncü sınıf ders kitaplarında yer verilirken en az birinci sınıf seviyesinde yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ders kitaplarını değerlendirme raporunda da bu sonucu destekleyen verilere ulaşılmıştır. Buna göre ortaokul düzeyinde çalışan öğretmenler, mevcut ders kitaplarını ilkökul düzeyinde görev yapan öğretmenlere göre daha yeterli bulduklarını ifade etmiştir (MEB, 2021). Bu durum ilkökul birinci sınıfta Türkçe dersinde okuma-yazma öğretim süreci, Hayat Bilgisi dersinde okulu tanıma ve uyum sürecini içermesiyle ve sınıf düzeyi arttıkça teknolojik unsurlara daha fazla yer verilebilmesiyle açıklanabilir. Birinci sınıf seviyesinde öğrenciler henüz soyut kavramlarla ilişki kurma aşamasında değildir ve müfredat daha somut ve basit konular üzerine inşa edilir. Dördüncü sınıfta ise öğrenciler, temel becerileri kazanmış olup teknoloji gibi daha karmaşık içeriklerle başa çıkabilecek seviyeye ulaşırlar. Bu yüzden, dördüncü sınıf ders kitaplarında teknolojik içeriklere daha fazla yer verilmesi, öğrencilerin gelişim süreci ve müfredatın hedefleri doğrultusunda uyumlu bir durum olduğu söylenebilir. 6. Sınıf Türkçe ders kitaplarının teknolojik uygun açısından incelendiği bir çalışmada, öğrencilerin derse hazırlanırken veya değerlendirme sürecinde video izleme veya dinleme etkinliklerine yönlendirici ifadelerin yer aldığı belirtilmiştir (Kurt ve Demir, 2019). Ancak yapılan bu çalışmayla ilkökul Türkçe ders kitaplarında böyle bir yönlendirme yapılmadığı görülmektedir. Yıldırım ve Şimşek (2023) çalışmalarında Sosyal Bilgiler ders kitabında en çok teknolojik içeriklerin bulunduğu sınıf seviyesinin 6 ve 7. sınıf seviyesi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuca benzer biçimde Avcı ve Memişoğlu (2016) sınıf seviyesi arttıkça konu içeriğinin yoğunlaştığı ve teknolojik içeriklerin ve görsellerin daha sık kullanılması gerektiğini ifade etmiştir.

Türkçe, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarını teknolojiye yer verme açısından karşılaştığımızda Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında teknolojik içeriklere daha çok yer verildiği görülmüştür. Çalışma sonuçlarıyla benzer biçimde Kurt ve Demir (2019) 6. Sınıf Türkçe ders kitabının teknoloji kullanımı açısından oldukça eksik kaldığı sonucuna ulaşmıştır. Yine Maden S., Maden A. ve Banaz'ın (2018) çalışmasında, bilim ve teknolojiden yararlanma ve aralarında bağ kurma bakımından 5. sınıf Türkçe ders kitabının eksik olduğu ifade etmiştir. Nitekim Okur (2012) Türkçe ders kitaplarında bilim ve teknolojinin öğrenciye yeterince aktarılmadığını ve Zevfi (2015) Türkçe ders kitaplarında bilgi teknolojisini kullanma becerisini geliştirmeye yönelik içeriklerin yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Duran ve Ertan Özen (2018) Türkçe ders kitaplarında yer alan etkinlik ve metin içeriklerinin teknolojik okuryazarlık kazandırmada yetersiz olduğu ve Kana ve Kiler (2021) Türkçe ders

kitaplarında teknolojik bilgi içeriklerinin eksik olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu noktada araştırmada elde edilen bulguların, alanyazındaki çalışmaların sonuçlarıyla uyduğu söylenebilir.

Türkçe, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında kullanılan teknolojik içeriklerin hangi amaçla kullanıldığı değerlendirildiğinde en çok görselleştirme, teknolojiyi tanıtmaya, doğrudan teknolojiye yönlendirme amaçlarıyla kullanıldığı görülmüştür. Buna göre ders kitaplarında görsel kullanımının öğrenmeyi kolaylaştırdığı (Eğedemir, 2017), sosyal bilgiler ders kitabındaki konuların görsellerle desteklenme konusunda yetersiz kaldığı (Avcı ve Memişoğlu, 2016; İneç ve Akpınar, 2017) araştırma sonuçlarıyla desteklenmiştir. Ders kitaplarında teknolojik içeriklerin kullanım amacına yönelik öğretmenlerle yapılan görüşmeler, teknolojik içeriklerin ölçme ve değerlendirme, ödev verme, araştırma, bilgiye ulaşma amaçlarıyla kullanıldığı sonucunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda öğretmenlerin ders kitaplarında teknolojik içeriklerin kullanım amacını daha geniş kapsamda değerlendirdiği söylenebilir. Bu sonuç bütünsel olarak değerlendirildiğinde ders kitaplarındaki teknolojik içerik kullanma amacıyla, öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinin benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmanın bir diğer bulgusunda Türkçe, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında teknolojiyle ilişkilendirilen kavramların yeterli olmadığı görülmüştür. Türkçe ders kitaplarında öğrencilerin teknolojiye ve bilime teşvik edecek bilim insanlarına bütün sınıf seviyelerinde yer verilirken, kurumlar, dergiler ve bağlantılar kategorilerinde yalnızca dördüncü sınıf seviyesinde yer verilerek sınırlı kaldığı görülmüştür. Sosyal Bilgiler dördüncü sınıf ders kitaplarında bilim insanlarına ve bağlantı linklerine sıklıkla yer verilirken, Hayat Bilgisi birinci, ikinci ve üçüncü sınıf ders kitaplarında teknolojiyle ilişkili içeriklere yer verilme durumu yeterli olmadığı görülmüştür. Çalışmanın bu sonucunu değerlendirdiğimizde mevcut ders kitaplarının teknolojik içeriklerden yoksun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Konuyla ilgili alan yazında yapılan çalışmalar yalnızca Türkçe, sosyal bilgiler ve hayat bilgisi ders kitaplarının değil diğer disiplinlerin ders kitaplarının da teknoloji açısından iyileştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Bakar ve Akdoğan, 2023; Çelikoğlu vd., 2022; Mersin ve Karabörk, 2021; Nushi ve Momeni, 2020, Okur, 2012; Sevimli ve Kul, 2015; Zevfi, 2015).

Eğitim ortamlarında teknoloji kullanımının bir tercih değil zorunluluk olduğu günümüzde bireylerin en iyi teknolojik donanım ile yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bilim, teknoloji, yapay zekâ ve bilginin ön planda olduğu bu çağda öğretimin en temel materyali olarak kabul edilen ders kitaplarının bu içeriklerden yoksun bırakılmaması son derece önem arz etmektedir. Bu bağlamda ders kitapları ders içeriklerine uygun etkileşimli etkinliklere, metinlere, ölçme ve değerlendirme çalışmalarına yer veren, öğrencileri dijital ortamlara yönlendiren bir yapıda hazırlanmalıdır. Öte yandan ders kitaplarının geçerlilik süresinin 5 yıl olduğu bilinmektedir. Ancak bilim ve teknolojiye hızlı ilerlemeler nedeniyle 5 yıl gibi bir sürenin teknolojik ilerlemeleri yakalama açısından oldukça uzun olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, ders kitaplarının teknolojiye yer verme açısından belli dönemlerde gözden geçirilerek gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Ayrıca okulların teknolojik alt yapılarının güçlendirilmesi, her okulda bilişim teknolojileri sınıflarının oluşturulması ve bütün öğrencilerin teknolojik olanaklara ulaştırılmasının sağlanması önerilmektedir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (3), 2876-2904.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (3), 2876-2904.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Kaynakça

- Akdağ, H. & Taşkaya, M. S. (2016). Birleştirilmiş sınıflarda hayat bilgisi öğretimi. *Hayat bilgisi öğretimi*. Editörler: Semra Güven, Selahattin Kaymakçı. Ankara: PegemA Yayıncılık, ss. 348-369.
- Akdoğan, F. (2020). Dijital hikâye anlatım yönteminin öğrencilerin okuma becerileri ve kelime dağarcığı gelişimine etkisi. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Altheide, D. (1996). Process of document analysis. D. Altheide (Ed.) *Qualitative media analysis*. Thousand Oaks: Sage Pub.
- Avcı, M., & Memişoğlu, H. (2016). Kültürel miras eğitimine ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerin görüşleri. *İlköğretim Online*, 15(1) 104-124. <http://dx.doi.org/10.17051/10.2016.42123>
- Bakar, E., & Akdoğan, Z. (2023). The assessment of technology integration into science lesson textbooks. *Research on Education and Psychology (REP)*, 7(Special Issue), 33-54.
- Baki, Y. (2015). Dijital öykülerin altıncı sınıf öğrencilerinin yazma sürecine etkisi. (Doktora tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Batıbay, E. F. (2019). Web 2.0 uygulamalarının Türkçe dersinde motivasyona ve başarıya etkisi: Kahoot örneği. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Bayrakçı, M. (2005). Ders kitapları konusu ve ilköğretimde ücretsiz ders kitabı dağıtım projesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 165, 7-20.
- Baysal, H. (2020). Altıncı sınıf İngilizce dersinde kavram karikatürleri kullanımının öğrenci başarısına, konuşma becerisine ve motivasyonuna etkisi. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Bermeo, E. (2014). South Korea's successful education system: lessons and policy implications for Peru. *Korean Social Science Journal*, 41, 135-151.
- Bilaloğlu, F. (2019). Dijital hikâye anlatımının ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerileri ve okuma motivasyonları üzerindeki etkisi. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Birhan, H., & Doğru, M. (2022). Uzaktan eğitim aracılığıyla gerçekleştirilen fen bilimleri dersinin etkililiğine ilişkin öğretmen görüşleri. *Anadolu Öğretmen Dergisi*, 6(1), 121-147.
- Burnett, C. (2017). Reading the future: The contribution of literacy studies to debates on reading and reading engagement for primary-aged children. In *Improving reading and reading engagement in the 21st century* (pp. 119-140). Springer, Singapore.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ciğerci, F. M. (2015). İlkokul dördüncü sınıf Türkçe dersinde dinleme becerilerinin geliştirilmesinde dijital hikâyelerin kullanılması. (Doktora tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çiftçi, Ö., Çeçen, M. A., & Melanlıoğlu, D. (2007). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi [An evaluation of the texts of sixth grade Turkish course books in terms of readability]. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (22). 206-219.
- Corbetta, P. (2003). *Social research: Theory, methods and techniques*. Thousand Oaks: Sage.
- Corbin, J. & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çelikoğlu, M., Taş, E., Ayyıldız, H., & Yeşiltaş, H. M. (2022). Evaluation of science and mathematics textbooks in context of digital competence. *Journal of Computer and Education Research*, 10 (19), 259-286.
- Çevikbaş, G. (2019). The impact of quizizz on the vocabulary development and motivation of Turkish EFL learners. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çınar, D. (2017). İngilizce öğretiminde artırılmış gerçeklik destekli ders kitabının öğrencilerin başarı ve tutumlarına etkisi. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Yaşar Sağlık, Z. ve Tabaru Örnek, G. (2024). İlkokul Türkçe, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler ders kitaplarının teknolojik uygunluk açısından incelenmesi ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(3), 2876-2904.
DOI: 10.51460/baebd.1529599

- Çokyaman, M. (2019). Yabancı dil öğretiminde dijital hikâye anlatımının (DHA) akademik başarıya etkisi. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Deveci, H. & Gürdoğan Bayır, Ö. (2011). Hayallerdeki sosyal bilgiler: ilköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinin algıları, *Uluslararası Avrasya sosyal bilimler dergisi*, 2 (4), 9-28.
- Duran, E. & Ertan Özen, N. (2018). Türkçe derslerinde dijital okuryazarlık. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3 (2), 31-46.
- Ehman, L. H. (2002). Why Haven't Secondary Social Studies Teachers Adopted Information Technologies? *The International Social Studies Forum*, 2(2), 175-178
- Eğedemir, M. P. (2017). *7.sınıf sosyal bilgiler ders kitabının görsel-metin ilişkisi açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ekmen, C. & Bakar, E. (2019). İlköğretimde öğretim programları ve ders kitaplarında dijital yetkinliğin yeri. *Milli Eğitim Dergisi*, 48 (221), 5-35.
- Eren, O. (2015). Vocabulary learning on learner-created content by using Web 2.0 tools. *Contemporary Educational Technology*, 6(4), 281-300.
- Eroğlu, A. (2020). Ortaokul 7. sınıf Türkçe dersinde dijital hikâye anlatımının kullanılması. (Doktora tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Esen, M. (2019). Digital storytelling in the elt classroom: making use of digital narratives to promote the productive skill of speaking. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Gezer, B. (2020). Dijital materyallerin ilkököl ikinci sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama düzeylerine etkisi. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Glesne, C. (2020). *Nitel araştırmaya giriş*. (Ersoy A. ve Yalçınoğlu P. Çev. Ed.). Ankara: Anı.
- Göker, M. & İnce, B. (2019). Web 2.0 araçlarının yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanımı ve akademik başarıya etkisi. *Turkophone*, 6(1), 12-22.
- Işık, D.A., & Tural, A. (2018). Hayat bilgisi öğretiminde teknoloji kullanımı. *Sınırsız Eğ. ve Araş. Derg.*, 3(3), 19-33.
- İneç, Z. F., & Akpınar, E. (2017, 4-6 Mayıs). *Sosyal bilgilerde otantik öğrenme: yöntem, teknik ve yeni yaklaşımlar* [Sözlü bildiri sunumu]. Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Sempozyumu VI, Eskişehir, Türkiye.
- Kahveci, S. (2020). Fen bilimleri ders kitaplarının bilimsel süreç becerileri, sorgulayıcı-araştırmaya dayalı öğretim yönteminin düzeyleri, FETEMM (STEM) yaklaşımı ve okunabilirlik yönlerinden analizi. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kaman, N. (2020). İngilizce öğretiminde ters yüz sınıf modelinin etkililiğine yönelik deneysel bir çalışma. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kana, F., & Kiler, B. (2021). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının öğretim programındaki anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(2), 741-755.
- Kanal, Y. (2020). Artırılmış gerçeklik uygulamalarının yabancı öğrencilere Türkçe sözcük öğretiminde akademik başarıya etkisi. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kaya, B. (2008). Sosyal bilgiler dersinde teknoloji kullanımı. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 189-205.
- Kaya, O. (2014). Yabancı dil öğretiminde (Almanca) dijital hikâye anlatım yönteminin araştırılması: Lise öğrencileriyle eylem araştırması. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Karadağ, K. (2018). Öğretim teknolojilerinden Storybird uygulamasının 5. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerine ve yazmaya yönelik tutumlarına etkisi. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kerim, B. (2023). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının bilim ve teknolojiye yer verme yönüyle değerlendirilmesi. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Keskin, A. (2021). Web 2.0 uygulamalarının öğrencilerin Türkçe dersindeki akademik başarılarına ve Türkçe dersine yönelik tutumlarına etkisi. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi [Document analysis as a qualitative data analysis method]. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 170-189.
- Knight, B. A. (2015). Teachers' use of textbooks in the digital age. *Cogent education*, 2(1).
- Yaşar Sağlık, Z. ve Tabaru Örnek, G. (2024). İlkokul Türkçe, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler ders kitaplarının teknolojik uygunluk açısından incelenmesi ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(3), 2876-2904.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (3), 2876-2904.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (3), 2876-2904.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Kurt, B. & Demir, N. (2019). *Türkiye, Avusturya ve Macaristan'daki ana dili ders kitaplarında teknoloji kullanımı üzerine bir değerlendirme*. International European Conference On Interdisciplinary Scientific Researches. Pariss, Fransa.
- Luke, A. (2012). After the testing: Talking and reading and writing the world. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 56(1), 8–13.
- Maden, S., Maden, A. & Banaz E. (2018). Ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitaplarının dijital okuryazarlık bağlamında değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (55), 685-698.
- Mazlum, M., & Mazlum, F. S. (2016). İlköğretim 4. sınıf ders kitaplarının görsel tasarımına yönelik öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *SED*, 4 (1), 1-18.
- MEB (2021) Ders kitaplarını değerlendirme raporu (öğretmen görüşleri). https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_04/15195856_derskitaplarini_degerlendirmesraporu_ogretmen_gorusleri_2021.pdf adresinden erişilmiştir.
- Mersin, N., & Akif Karabörk, M. A. (2021). The Comparison of Math Textbooks in Turkey and Singapore in Terms of Technology Integration. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 13(1), 552-573.
- Nushi, M., & Momeni, A. (2020). Educational technologies in textbooks: The case of Iranian EAP context. *Teaching English with Technology*, 20(5), 65-86.
- OECD (2023), *PISA 2022 Results (Volume I): The State of Learning and Equity in Education*, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/53f23881-en>.
- Oates, T. (2014). Why textbooks count. *A policy paper*, 10.
- Okur, A. (2012). Türkçe ders kitaplarında bilim ve teknoloji. *Turkish Studeis*, 7(4), 2413-2429.
- Özek-Günyel, F. (2018). Web 2.0 destekli ARCS uygulanan öğretim tasarımının öğrencilerin dinlediklerini anlamalarına ve motivasyonlarına etkisi. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Newbury Park: Sage.
- Severin, E., & Capota, C. (2011). The use of technology in education: Lessons from South Korea. *IDB Education*, 10, 1-8.
- Sevimli, E., & Kul, Ü. (2015). Matematik Ders Kitabı İçeriklerinin Teknolojik Uygunluk Açısından Değerlendirilmesi: Ortaokul Örneği. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 9 (1) , 308-331.
- Soylu, S. (2020). Deyim öğretiminde kavram karikatürü kullanımının öğrencilerin akademik başarı ve tutumlarına etkisi (Toondoo uygulaması örneği). (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Şimşek, Ş. (2022). Türkçe ders kitaplarında dijital yetkinlik. *Turkish Studies - Education*, 17(3), 469- 484.
- Tally, B. (2007). Digital Technology and the End of Social Studies Education. *Theory and Research in Social Education*, 35(2), 305-321.
- Taş, M. & Düz, İ. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde teknoloji entegrasyonu. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(20), 180-188.
- Tetik, T. (2020). Özel yetenekli ilkökul öğrencilerinin yazma becerilerinin desteklenmesinde dijital öyküleme etkinlikleri: Eylem araştırması. (Doktora tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yaman, A. (2019). 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitabındaki metinlerin ve görsellerin teknoloji kullanımı açısından incelenmesi . *Eğitim ve Teknoloji*, 1 (1) , 1-29.
- Yeşiltaş, E. & Kaymakçı, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretim programının teknoloji boyutu. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(16), 314-340.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, M., & Şimşek, U. (2023). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde teknoloji kullanım durumları. *International Journal of New Approaches in Social Studies*, 7(1), 64-83.
- Yüksel, S., & Taneri, A. (2020). Hayat bilgisi ders kitaplarının anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), p. 185-209.
- Zevfi, R. (2015). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının Türkçe dersi öğretim programında yer alan temel beceriler açısından incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yaşar Sağlık, Z. ve Tabaru Örnek, G. (2024). İlkokul Türkçe, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler ders kitaplarının teknolojik uygunluk açısından incelenmesi ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(3), 2876-2904.